

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני (מד, יח)

הגאון מוילנא שאל את המגיד מדובנא שיבאר לו מדרש פלא בלי משל, כפי שהיה נוהג המגיד.

מובא במדרש:

אמר יהודה ליוסף, בנימוסינו כתיב, 'ואם אין לו, ונמכר בגניבתו', וזה יש לו.

ולכאורה, יהודה בא להורות משפטי התורה לפני שניתנה למלך מצרים השולט ומושל בהרבה ארצות ומדינות, תקיף בדעתו, היקבל וישמע חוק העבריים שהם מתי מעט בעולם?

האם דבריו יעשו עליו רושם עד שישחרר את בנימין מבית האסורים שנתפס בעוון גניבת כלי יקר מבית המלך?

ענה המגיד מדובנא, שלכאורה קשה על עצם הדין של ונמכר בגניבתו, היעלה על הדעת שהגנב העומד למכירה פומבית יירכש כעבד & האמור לשהות ברשות אדונו, והלא בין לילה לא ישאיר מאומה מרכוש אדונו!?

והביאור הוא שהתורה מדגישה "ואם אין לו" - שכאשר הגנב מוצע למכירה ברחובה של עיר, עומד הוא ערום ויחף ורעב, שהרי משום כך הלך וגנב לצורך מחייתו, כדברי שלמה המלך במשלי: "לא יבזזו לגנב כי יגנוב למלאות נפשו כי ירעב", ולכן הקונוהו יחשוב בדעתו שיקבלו בסבר פנים יפות, יאכילהו וישקהו וילבישהו ולא יגנוב מביתו מאומה, כי בטבעו אינו גנב.

יהודה דיבר עם "המלך הנוקשה" בחכמה נפלאה באמרו - בנימוסינו כתוב ואם אין לו, וזה יש לו כל טוב, וכשנתפס כגנב מבית המלוכה, אין ללמד עליו זכות ומורגש מזה שבטבעו גנב הוא, ולמה למלך להכניס לביתו גנב, "ישב נא עבדך תחת הנער", והנער הבוגד יעל עם אחיו, שהרי היום ראה גביע ומחר יראה שוהם וספיר ויגנוב אותם והמלך יהיה אשם בכך שהעסיק

מקור: הרב יוסף זילברפרב שליט"א